

WANTED

1900

år

•ÅBO•HELSINGFORS•STOCKHOLM•TALLINN•GENT•PARIS•NEW YORK•BORÅS•KÖPENHAMN•GENSINGEN•KOLDING•OSLO•BERGEN
•BRADFORD•PORTO•EDINBURGH•VANDA•CARLISLE•ISHØJ
LANDSBY•LONDON•LIMERICK•LINKÖPING•RASEBORG•WINNIPEG•
BILLNÄS•HONOLULU•IMATRA•MALMÖ•MILANO•PIKIS•COMO•BARC
ELONA•BENIN•BERLIN•HANNOVER•USEDOM•RIGA•VIBORG•SALO•
NYKARLEBY•KOTKA•FRANKFURT•HALIKKO•AALBORG•KOUVOLA
•BRYSSEL•AMSTERDAM•SKALS•KRAKOW•REYKJAVIK•VASA•HERNI
NG•BORGÅ•UMEÅ•WELLINGTON•BJÖRNEBORG•ESBO•PARGAS•MA
RIEHAMN•KALMAR•EKENÄS•UPPSALA•KARIS•BORLÄNGE•ZÜRICH•
TAMMERFORS•MALAX•MAASTRICHT•MUMBAI•KUOPIO•ST
PETERSBURG•VIRMO•TERJÄRV•GÖTEBORG•KARLEBY•JAKOBSTAD•

190 ÅR
FORMGIVNING, ÅBO
1822-2012

Formgivning utmanar tiden

WANTED 190 år - Formgivning utmanar tiden

Yrkeshögskolan Novia
Utbildningsprogrammet i formgivning, Åbo 2012

Utgivare: Yrkeshögskolan Novia, Fabriksgatan1, Vasa, Finland
© Elina Wartamaa, Maria Käld, Eeva Dahlberg och Yrkeshögskolan Novia

Redaktion: Elina Vartama, Maria Käld, Eeva Dahlberg
Grafisk form: Eeva Dahlberg
Typsnitt: Verdana och Garamond

Tryckt version utgiven år 2012
Tryck: Ab Forsberg Rahkola Oy, Jakobstad, Finland
ISBN 978-952-5839-58-6 (print)

Online-version utgiven 2013
Novia publikation och produktion, serie P: Produktioner 1/2013
ISBN: 978-952-5839-64-7 (online)
ISSN: 1799-1625

Foto och illustrationer:

Eeva Dahlberg, foto Jan Fröjdö: förtextsidor

Elina Vartama: sid 7

Anu Corin: sid 9

Dave Vikøren: sid 10

Johan Keituri: sid 11

Eli Therese Petersen: sid 15

Christina Kuhaupt: sid 16

Diane Katz: sid 18

Minna Palmqvist: sid 20

Jan Sandvik: sid 22

Emelie Johansson: sid 24

Lina Lindgren: sid 25

Emilia Kallinen: sid 29

Mike Brown: sid 31

Lennart Söderlund: sid 33

Lennart Soderlund: sid 35

Maria Käld: sid 37

Eeva Dahlberg: omslag

INNEHÅLL

190 år av utbildning och utveckling Elina Vartama	7
”Det ser grönt ut” Anu Corin	8
Working together across the Nordic borders Dave Vikøren	10
Bland möbler, hus och alla dessa fysiska saker-visst finns det liv där Mari Ekstrand	13
FRAUEN IN DER LEHRE Tuula Salo	17
En utmaning för formgivningen Minna Palmqvist	19
Magiska kombinationer Malin Klingenberg	22
Mode + Hållbarhet = Sant ? Lina Lindgren	24
Luovuudesta Marjo Haapasalo	28
Design challenges time Angie Wyman	30
Trä till aska, eller en form för framtiden? Lennart Söderlund	32
Toukasta perhoseksi Kati Reijonen	36

190 år av utbildning och utveckling

Elina Vartama

Programansvarig lektor, Formgivning, Åbo
Yrkehögskolan Novia

Hösten 1822, 13 år efter att Finland blivit en del av Ryssland, startade Kejsarliga Finska hushållningssällskapet en Slöjde-Skola i Åbo. Denna skola var en början till den 190 år långa historia av utbildning, bildning och kultur, som utbildningsprogrammet i formgivning i Åbo vid Yrkehögskolan Novia har bakom sig i dag.

190 år senare beslöt Yrkehögskolan Novias upprätthållare och Undervisnings- och kulturministeriet i Finland att lägga ned vår anrika och unika utbildning, som är den näst äldsta yrkesutbildningen i Finland. Beslutet togs i samband med de nedskärningskrav som framför allt drabbade kulturbranschens utbildningar i Finland. Således har nya formgivningsstuderande för sista gången inlett sina studier i höst, 2012.

Skolan har fungerat nästan oavbrutet under sin långa historia. Den har bytt namn och ägare ett flertal gånger, men målet har från första början varit att utbilda yrkesutövare inom hemslöjd, hantverk och sedermera formgivning. Den längsta traditionen har skolan inom det textila området. I början hämtades expertis inom olika textila teknologier från Tyskland och Sverige. Man har parallellt utbildat både yrkesutövare och lärare för att föra kunskapen vidare: spinnerskor, hemslöjdlärlarinnor, väverskor, instruktörer i vävning, sömmerskor, yrkesväverskor, handarbetslärarinnor, hemslöjdlärare, planerare och instruktörer. Först på 1980-talet utvidgades utbildningen till hårda material och nya examensbenämningar, artesan och artenom, togs i bruk. I dag utbildar vi formgivare (YH) inom möbelformgivning, mode och dräktformgivning samt textil inredning.

Den gedigna yrkeskunskapen har varit utbildningens ledstjärna och viktigaste mål. Redan i början kompletterades yrkesstudierna med ämnen såsom redovisning och bokföring för att eleverna skulle klara sig som yrkesutövare. Numera betonas även kompetenser inom kreativ problemlösning, hållbar formgivning, företagsamhet samt projekt- och teamarbete med målet att utveckla både produkt- och serviceinnovationer. Viktiga arbetsmetoder är projektarbete, samarbete med näringslivet och organisationer samt offentliga presentationer på olika forum.

Under temat *Formgivning utmanar tiden* ville vi nu, när utbildningen för sista gången frir jämna år, bjuda in skrivande studerande och alumner samt utländska kolleger. Var och en har fritt fått ge temat en egen tolkning. Tanken var att väcka diskussion om varför formgivning behövs i samhället idag och i framtiden. Man kan läsa bl.a. berättelser om formgivares yrkesbanor, om kreativitetens betydelse för formgivare, anekdoter om gemensamma projekt med samarbetskolor samt just om framtidsvisioner.

Nya idéer groor trots nedläggningen. Jag önskar att framtiden ser ljus ut – eller förhoppningsvis grön ut, så som formgivningsstuderande Anu Corin konstaterar i sin artikel om formgivning som en viktig resurs och drivkraft för hållbar utveckling. Jag vill rikta ett varmt tack till alla som medverkat i detta projekt och önskar angenäma lässtunder med tidningen.

”Det ser grönt ut”

Anu Corin

Formgivningsstuderande

Ökad övervakning? Kontroll genom propaganda? Tortyr som förhörsmetod? Såg jag det i dagens nyheter eller var det George Orwell som beskrev det här *Big Brother*-samhället i sin roman ”1984”? Rädsla har styrt samhället länge och bl.a. nyheterna ökar rädslan varje dag. Många är rädda för vad framtiden för med sig och har lust att ta ut sina pengar från banken för att gömma dem hemma under madrassen. ”Det finns inget man kan göra” eller ”det är bara så det är” är vanliga kommentarer när man ifrågasätter saker eller system som inte fungerar. Men att folket är rädda ger bara större makt åt den styrande 1 % av världens befolkning.

Designteoretikern och filosofen Tony Fry tvivlar på att dagens demokrati har en möjlighet att ge oss en hållbar framtid. Det skriver han i sin bok ”Design as Politics”, där han också kritiserar designen som den är idag. Han tycker att i stället för att fortsätta leva i ett uppenbarligen bristfälligt system kunde design vara ett starkt verktyg till förändring, en kraft till skapande och utvidgad frihet. Först och främst tror jag ändå att vi måste sluta vara rädda för framtiden för att kunna börja skapa en hållbarare framtid.

Många tror att hållbarhet handlar om hur mycket av våra goda levnadsvanor vi är villiga att ge upp. Det pratar danska arkitekten Bjarke Ingels om i sin föreläsning om hedonistisk hållbarhet, där han framhäver att hållbara städer ökar på livskvaliteten och inte tvärtom. Vi behöver inte ge upp något alls för att få en hållbar framtid - hållbarheten måste ses som en designutmaning. Ingles har redan byggt flera otroliga kulturellt, socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbara byggnader och inom en

nära framtid kommer vi att få se innovationer av BIG (Bjarke Ingels Group) i form av bl.a. ett skidcenter i Levi, ett bostadsområde i New York och ett stadshus i Tallinn. Det tyder på att förändringen redan är på gång.

Den slutliga vändpunkten kommer när de sociala strukturerna utvecklingsmässigt har hunnit ifatt de teknologiska strukturerna. När det väl händer tror jag att olja inte längre behövs som bränsle, eftersom vi har utvecklat flera mycket effektivare och säkrare energiformer. Grön arkitektur börjar äntligen blomma. Man bygger ekosystem inomhus och vertikala odlingar i skyskrapor, vilket gör det möjligt att få färsk mat och rent vatten var som helst på jorden. Varje offentlig byggnad och skola har sina egna växthus där man gratis får färsk mat. Ifall man föredrar att bo på landsbygden, kunde kanske en lösning vara att bo i ett ”Earthship”- ett självförsörjande hus byggt av jord, bildäck, glasflaskor och aluminiumburkar? Teknologin och kunskapen till en hållbar framtid finns redan, nu krävs bara viljan... och flera viljor.

Jacque Fresco är framtidsvisionär, industriell formgivare och grundare till ”Venus Project”, som är en organisation som jobbar för social, fredlig och hållbar förändring. Målet för projektet är att förflytta oss till en resursbaserad ekonomi - ett system där alla resurser är tillgängliga för var och en, utan några pengatransaktioner eller kredit. Det handlar om ett samhälle som klarar sig på förnybara energikällor och automatiserad tillverkning och lagerhållning. Produkter ska framställas med minimalt arbete. I slutändan är målet att eliminera arbete och samtidigt ge människor alla bekvämligheter de behöver för att

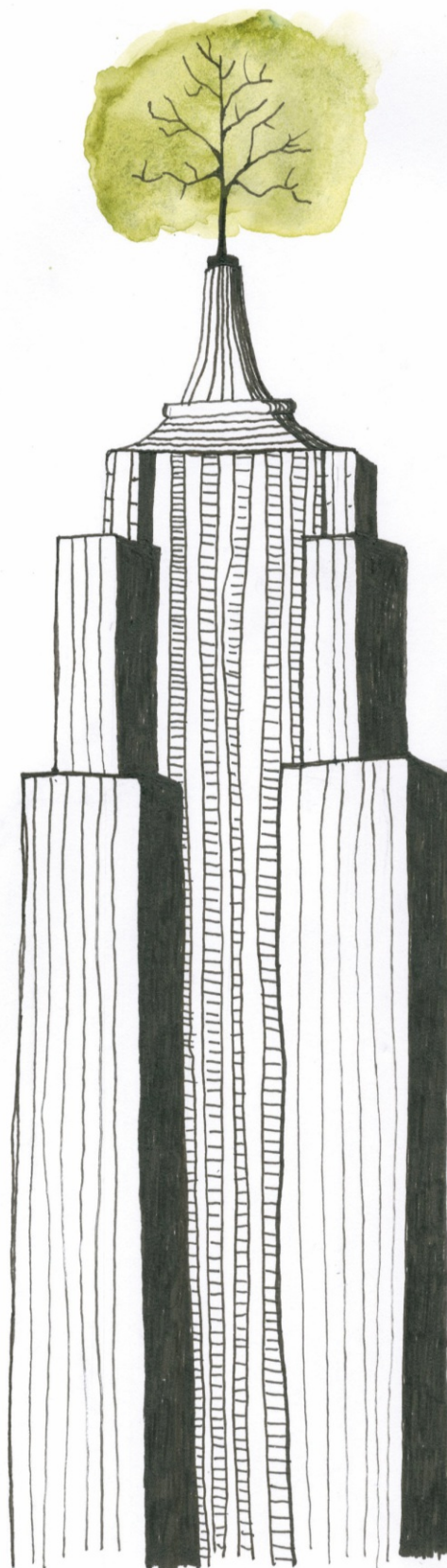
”Teknologin och kunskapen till en hållbar framtid finns redan, nu krävs bara viljan... och flera viljor.”

få ett välmående samhälle. I en resursbaserad ekonomi kunde alla leva bättre än de rikaste lever idag, säger Fresco i en intervju.

Frescos radikala idé väcker genast flera frågor där den vanligaste är ”varför skulle vi göra någonting alls, ifall vi inte behöver pengar?” Jag tycker att pengar värderas mycket högt idag och ifall det motivet försvinner eller sänks, kanske vi hittar andra hälsosammare drivkrafter t.ex. familj, kärlek, vänner, för att göra rätt, för att må bra osv. Kanske Frescos idé inte ändå är så radikal?

Fry, Ingels och Fresco är inte ensamma om att tro att formgivning är en viktig dragningskraft som för hållbarheten framåt. Men eftersom formgivningen kan påverka hur människor ser ut, hur de lever, vad de gör och hur de mår, så har också formgivningen ett alltför stort ansvar för att det ska lämnas endast åt formgivare. Därför håller formgivningen på att ändra sin karaktär – den är huvudsakligen ett tankesätt som handlar om kreativ problemlösning och den fokuserar inte längre så mycket på att tillverka konkreta produkter, utan den tänker i större skalor och i samarbete med andra yrkesgrupper. Det dyker hela tiden upp flera tecken på förändring. Det gäller bara att öppna ögonen så man lägger märke till dem och låter sig inspireras.

Anu Corin studerar formgivning, med inriktning på beklädnad, vid Yrkehögskolan Novia. Hon är speciellt intresserad av hållbarhetsfrågor och vill också jobba med dem i framtiden.

Anu Corin

Working together across the Nordic borders

Dave Vikøren

Professor, Department of Design, Bergen Academy of Art and Design, Norway

I have had the pleasure of working with Yrkes­högskolan Sydväst, later Novia for many years.

Throughout this period I have learned to recognize the institution, its teachers and students as a resourceful and inspiring power in the relatively small network of Nordic Design Academies. Particularly I have had the pleasure of working together with Tommy Nyman and Johan Keituri.

I found my colleagues in Åbo to be skillful design teachers concerned with the broader picture of design and the close relationship between study programs and the needs of the Nordic society. They have initiated several interesting meetings between Nordic colleges for which I am proud to be one.

I first met Johan Keituri in Stockholm in 2004 when he took the initiative to bring together four Nordic institutions to a joint workshop project. It was, at the time, Yrkes­högskolan Sydväst, Danmarks Designskole, Skive Technical School and Erhvervs­akademiet Midtjylland, together with Bergen National Academy of the Arts.

As a result of this initiative, with the administrative assistance from Maria Kæld, and supported by the Nordplus program, we carried out a quite exciting and fruitful project involving 24 students from Finland, Denmark and Norway, working together in groups over a period of 6 weeks. The project took place in all three countries and the results were presented at a joint stand in the Greenhouse section of Stockholm Furniture and Light Fair in February 2006.

Since then I have been participating as a guest professor in some project periods concerning industrial furniture design in Novia, Åbo in 2006 and 2007. Johan Keituri has participated as guest teacher in some of my project periods in furniture design at KHiB in Bergen, working together with me and our workshop manager Øivind Eide.

It should be mentioned in this context that one of the nice benefits of this cooperation between Åbo, Finland, Denmark and Norway was the natural communication in Nordic language. If joined by someone from the rest of Finland, or by someone from Sweden, we spoke English, but amongst ourselves it was “Nordic” that counted.

Since then I have had the pleasure to follow the some of the students I met during these occasions and seen them become participants of the Nordic profession of interior architects and designers.

Some of those I met when teaching in Novia later came to Bergen as exchange students and some even as master students finishing their professional education here at KHiB as masters of design.

“This institution with its 190 years of history will certainly leave some strong and long lasting footprints, visual in the results of the work of its students and teachers in many countries.”

It is with sadness I understand that our big brother Finland, when it comes to understanding the value of design, and to implement this knowledge into all parts of society, do not any longer find it appropriate to uphold this important education in Åbo.

This institution with its 190 years of history will certainly leave some strong and long lasting footprints, visual in the results of the work of its students and teachers in many countries and in addition to this, strong imprints in the minds of some lucky quests, like me, that got the chance to meet nice students and professional teachers at Novia and take part in the fruitful experiences we've been through.

These memories will most certainly follow me for rest of my life!

Bergen 18.6.2012

Johan Keituri

Bland möbler, hus och alla dessa fysiska saker - visst finns det liv där

Mari Ekstrand

Formgivare (YH), interiörarkitekt MNIL

En essentiell del i en designers liv handlar om att skapa fysiska objekt. Faktum är att största delen av den fysiska värld vi lever i består av saker som på ett eller annat sätt uppstått genom en designprocess. Mitt yrke idag består till stor del av att skapa, formge och designa en fysisk värld. När jag blickar bakåt på min egen väg ser jag det paradoxala, att de fysiska sakerna; möblerna, rummen, objekten och byggnaderna är det som skapat mig. Eller med Winston Churchill's egna ord "First we shape our buildings, then they shape us" [Winston Churchill, 1943]

För att starta någonstans vill jag gå tillbaka till år 2005. Det är en tidig sommar men termometern har redan stigit till över 20 grader i den vackra staden Åbo. Jag står utanför ett för mig helt nytt, relativt stort och aningen skrämmande gult stenhus. Det är första dagen för inträdesprovet till formgivningslinjen vid Yrkeshögskolan Sydväst i Åbo. Jag tar ett djupt andetag, ser upp på den stora logon i metall som så markant hänger där på väggen. Medan mitt hjärta slår dubbla slag tänker och hoppas jag tyst för mig själv, att detta gamla gula stenhus kanske skall bli min vardag de kommande fyra åren.

Tiden gick och plötsligt var inte det gula stenhuset så stort och skrämmande längre. Bland vävstolar, symaskiner, datorer och olika verkstäder lärde jag mig sakta skapa möbler och saker som förhoppningsvis skulle bidra till en bättre eller i alla fall en lite vackrare värld för någon där ute.

Mitt mål var enkelt, tydligt och välformulerat, precis som skolans utbildningsprogram. Jag skulle bli formgivare med inriktning på trä och möbel och utan att jag visste ordet av formade verkstäderna och det stora gula huset mig till att bli det.

Det blev inte som planerat

Medan tiden flög iväg tog mitt liv en annan riktning än planerat. Det var februari månad och jag gick andra året vid Sydväst. Temat för de kommande månaderna var att producera en stol i trä. En man i 50-års ålder kom in i rummet och presenterar sig som Dave Vikøren, professor och möbeldesigner från Kunsthøgskolen i Bergen, Norge. Med den norska designern förändrades det välkända rummet och med det min trygga välbekanta studiemiljö. Norska ord och begrepp som jag aldrig tidigare hört dök upp och plötsligt vändes mitt fokus mot nya delar av möblernas värld. Men det gula huset, det stod stabilt kvar för att ge trygghet i utbildningens tvära vindkast. Under tiden i Åbo lärde jag mig att tänka i nya banor, vidga mina vyer för att se nya möjligheter och alternativa vägar att gå.

Den 20 februari 2008 står jag framför en ny, stor och skrämmande stenbyggnad. Denna gång är huset blått med fina, väldekorerade vita fönsterkarmar. I mitten av huset fanns ett markant glastak som skapade en modern kontrast till den gamla vackra stenbyggnaden. Att stå och betrakta denna byggnad gav mig lust att ta itu med nya utmaningar. Jag befinner mig i Bergen och utanför Kunsthøgskolens møbel och interiør avdelning.

”Med tiden hade jag börjat ana att design inte bara handlade om att skapa produkter utan att det snarare handlar om hur produkter skapar människor och hur människor sedan skapar nya produkter.”

Under de kommande månaderna blev ordet och begreppet rum eller på norska "rom" till ett allt mer naturligt ord i min vokabulär. Jag lärde mig att skapa möbler för speciella rum, jag lärde mig att se hur ljuset påverkar och förändrar rum, jag lärde mig att placera in möbler i rum och bestämma hur rummen skulle upplevas för dem som skulle vara där. Begreppet "byrom" eller stadsrum blev en ny arena att jobba i och möbelen blev plötsligt ett objekt och en del av en helhet i de olika rumsliga miljöerna. Med tiden hade jag börjat ana att design inte bara handlade om att skapa produkter utan att det snarare handlar om hur produkter skapar människor och hur människor sedan skapar nya produkter.

Nyfikenheten över hur detta verkligen hängde ihop ledde mig vidare till en magistersexamen i inredningsarkitektur. Med en iver att finna svar började jag grubbla på hur kreativitet uppstår och vilka förutsättningarna för kreativitet är. Är det till och med så att ett rum eller en specifik miljö kan inspirera till kreativitet och göra människor mer kreativa? Jag tänkte tillbaka på hur de rum jag jobbat i varit utformade och hur de eventuellt påverkat mig som kreativt skapande designer. De kommande två åren vred och vände jag på kreativitetens gåta, vilket resulterade i ett arbete om hur ett kontor bör planeras och se ut för att anställda på ett företag kanske kunde bli mer kreativa.

Människorna och rummen

Utan att jag tänkte närmare på det hade rummet och den miljö jag skapat blivit mer beroende av människor och deras förhållande varandra och till

rummet. I min designprocess hade psykologin dykt upp, ett för mig ännu outforskat område och alltför stort för att förstå vidden av det. Jag började fråga mig hur viktig den miljö vi lever i egentligen är. Hur påverkas vi av de rum och saker som är designade för oss och hur kan jag som designer skapa miljöer som har en positiv inverkan på de människor som befinner sig i dessa?

Med mina examenspapper i handen och flera frågetecken än någonsin stod jag där och undrade vart jag nu skulle ta vägen. Jakten på jobb började men hann knappt på allvar sätta igång innan telefonen ringde och jag satt på mitt livs första riktiga jobbintervju. Framför mig satt min nuvarande chef, en psykolog med en doktorsavhandling i arkitekturpsykologi, och där på andra sidan av bordet satt jag, en nyutbildad inredningsarkitekt med ett växande intresse för psykologi.

Redan nästa dag började jag jobba på Mellomrom Arkitekturpsykologi AS och sedan dess har frågan om det är rummet som påverkar människorna eller människorna som påverkar rummet varit en del av min vardag. I ett team bestående av psykolog, sosiolog, företagsutvecklare, och inredningsarkitekter utmanas jag var dag till att skapa kontorsmiljöer som ökar kreativitet och som får människor att samarbeta på ett effektivt sätt. Mellan möbler, färger, former, dagens tekniska möjligheter och hinder, på kontoret, i taxin, under kvällens jogginggrunda och på flyget planerar jag nu rum, möbler och design som påverkar människor.

Framtiden

Med blicken i backspegeln är det tydligt att rummen haft sin roll i att skapa mig, men förutom rummen är det människorna, studiekamraterna, lärarna, allt och alla som lever i och bland de döda sakerna, som skapat och skapar liv och engagemang i mig.

Så med alla dessa insikter: Vad är då framtiden, vägen vidare?

Saker och ting har många sidor och av dessa sidor önskar jag lära mig mer. Därför ligger det i skrivande stund en inlämnad ansökan till en doktorsutbildning och med denna en önskan om att få möjlighet att lära mig mer. Så om några månader står jag kanske utanför en ny stor och skrämmande byggnad. Undrar vilken färg den har...

Eli Therese Petersen

Mari Ekstrand arbetar för närvarande som interiörarkitekt på Mellomrom Arkitekturpsykologi AS i Bergen, Norge.

"wünsche weniger Hochschulbürokratie, viel mehr Vertrauen an die eigenen Mitarbeiter; mehr Unabhängigkeit, mehr Zeit und Freiräume für wirkliche, inhaltliche Innovationen - Kontakte - Projekte"

Novia, 190 Jahre,

Liebe Freunde,

Wir sind glücklich, EUCH zu dem großen, stolzen Geburtstag GRATULIEREN zu können. 190 ist ein schönes Alter.

Wir sind glücklich über unsere gelungene, langjährige Zusammenarbeit im Rahmen von Europa. Hochschullehrer Austauschprogramm, über unsere spannenden kreativ - Workshops, die 2-mal im Jahr stattfinden, einmal bei euch, einmal bei uns.

Wir sind glücklich über den intensiven und inspirierenden Erfahrungsaustausch, über unsere Projektthemen wie Innovative Entwurfstechniken, Modernere Designobjekte, Phantasievoll - moderne Drapierungen, Avantgardistische, Papierexperimente etc. Über all die vielen Kurzprojekte in internationalen Studierendengruppen und über viele neue Ideen zu tiefgründigen Zukunftsfragen, Gesellschaftspolitischen Tendenzen, kulturgeschichtlichen Fragestellungen, die unsere Innovationsbranche betrifft und die uns neue Wege zeigen, machen jede Begegnung wichtig und zukunftsweisend.

Wir sind sehr zufrieden über die Zusammenarbeit mit unseren europäischen und asiatischen Partner- Hochschulen für Design und speziell mit euch weiterführen und weiterentwickeln zu können.

Es gibt viel zu tun!

Wir sind glücklich in nächster Zukunft, die schon angefangenen oder angedachten Schwerpunkte sowie universelle Konzepte für spezielle Bereiche, z.B. "design for all", ressourcenschonend und mit neuen recycelten Materialien, formschön und ästhetisch für die vielen alternativen Zielgruppen oder für die humanitäre Entwicklungshilfe mit euch vertiefen zu können.

Gemeinsam sind wir die Zukunft!

Hochschule Hannover/fak3/ Design und Medien

Sun-Jong An, Senior lecturer for fashion design

Tuula Salo, Prof. für den Studiengang Mode-design

Sun-Jong An und Tuula Salo

Christina Kuhaupt

FRAUEN IN DER LEHRE

- Kurzportrait einer globetrotterin mit passion für design

Tuula Salo

Prof. für Den Studiengang Mode-design, Hochschule Hannover, Deutschland

DESIGN als Traumberuf?

- als ich sehr jung war, wollte ich als Lehrerin nach Afrika gehen und mit Kindern arbeiten.
- als ich dann etwas mehr von der Welt verstand, wollte ich unbedingt 2 Jahre in jedem Land der Erde leben und all die sprachen und Kulturen von innen her kennen lernen.

Etwas später dann:

- um schnell finanziell unabhängig und beruflich selbständig zu sein sowie größtmögliche innere und äußere Bewegungsfreiheit zu haben, stand aber als Berufsziel die (nicht nur visuelle) Umweltgestaltung für mich im Vordergrund.

Wie ich zum DESIGN kam?

- da ich immer schon das Leben und die Menschen tiefer verstehen sowie ihnen zum besseren, einfacheren, schöneren Leben verhelfen wollte, nutzte ich meine realen Möglichkeiten und offensichtlichen Talente, sowie natürlich den Zeitgeist, und bin durch herrliche Umwege und viele Länder aber trotzdem ziemlich geradlinig zu meinem DESIGNER-Beruf (Berufung) gekommen, den ich heute noch über alles liebe!

ERFOLGREICH in einer Männerdomäne, in einer maskulin geprägten und beherrschte Kultur?

- intelligent, zielgerichtet, konsequent, klug, kommunikativ, empathisch, positiv, optimistisch, freiheitsliebend, nonkonformistisch, freundlich, selbstbewusst, unabhängig, selbständig, verantwortungsbewusst, aktiv, neugierig, weltoffen,

tolerant, respektvoll, humorvoll, beweglich, kreativ, begeistert, begeisternd, flexibel, entscheidungsfreudig, eigenständig, schnell, verlässlich, mit 100 % Vernunft, Intelligenz und gleichzeitig mit 100% Gefühl, intuitives Handeln, sich selbst erkennend und andere schätzend; wissend, was man als Frau wirklich will und es dann auch TUN!

Ziele, Träume, Wünsche für die ZUKUNFT:

- durch internationales, interkulturelles "DESIGN-Networking" meinen (internationalen!) Studentinnen sowie meinen (internationalen!) Kolleginnen weitere schöne und intensive, interkulturelle Erfahrungen durch weitere internationale DESIGN-Kooperationen zu ermöglichen (intercultural real life competence, life-changing real work experiences!!)

-wünsche weniger Hochschulbürokratie, viel mehr Vertrauen an die eigenen Mitarbeiter; mehr Unabhängigkeit, mehr Zeit und Freiräume für wirkliche, inhaltliche Innovationen - Kontakte - Projekte, sowie feste Assistenten für die endlose zeit-/nerven-/energieraubende Papierarbeit der weit über das normale hinaus engagierten Professoren

- mehr Zeit für das wesentliche (= für echte menschliche Begegnungen, für Sprachen, für Philosophie)

Diane Katz

Tuula Salo studierte von 1968-69 Grafik-Design und Werbung in Kopenhagen. Doch schon zu Beginn der 70er Jahre, hatte sie ihre eigene Boutique in Turku. Nach dem Studium der Mode Graphic, München 1972-75, wurde dies ihre Hauptbeschäftigung. Seit 1984 unterrichtet sie Mode in Deutschland, zunächst an der Hochschule für Gestaltung in Pforzheim und seit 1987 ist sie Professorin in Fashion Design an der Fakultät für Kunst und Design an der Hochschule Hannover. Zusammen mit ihren Lehren, hat sie sich seit 1996 für die spezielle Mission MWK/GTZ/DAAD für Hangzhou, China engagiert.

Tuula started within graphic design and advertising, which she studied in Copenhagen in 1968-69. However, already in the beginning of the 1970s she also had her own boutique in Turku. After Fashion Graphic studies in Munich 1972-75 fashion has been her main occupation. Since 1984 she has been teaching fashion in Germany, first at the University for Design in Pforzheim and since 1987 she is Professor in Fashion Design at the Faculty of Art and Design at Hochschule Hannover. Along with her teaching she has, since 1996, been engaged for the special mission for the MWK/GTZ/DAAD for Hangzhou, China

En utmaning för formgivningen

Minna Palmqvist

Formgivare (YH), magister i det Textila fältet, egenföretagare med klädmärket MINNAPALMQVIST

Formgivning utmanar tiden. Det var något med den meningen som fick min hjärna att gå på högvarv. Är det inte främst så att tiden utmanar formgivningen och att det är just där, i vår föränderliga omvärld som formgivaren har ett ansvar att skapa nya tankebanor och beteendemönster? Att det är ur föränderligheten formen bör hämta sin inspiration och sin styrka? Det här är frågor jag dagligen tampas med i mitt arbete som klädformgivare. Modebranschen är det formgivningsfält som allra långsammast anpassat sig till de förändringar vi står inför såväl miljömässigt som ekonomiskt; mode är lite av tonåringen som kör sitt eget race utan att ta vidare hänsyn till omliggande omständigheter eller manande stämmor om att branschen måste ta sitt ansvar. Man sneglar ängsligt på sin omvärld, och tycker att det här att vara med och göra världen till en bättre plats låter bra och så, men låter ändå fåfängan och girigheten vinna i de flesta fallen.

I vårt konsumtionssamhälle hetsar vi oss till utbränning för att hänga med i de allt snabbare trendväxlingarna och de allt högre kraven som ställs på social status genom ett framgångsrikt yrkesliv, en lycklig familj, en vältränad kropp och en stimulerande fritid. Och vad vi gör är att vi konsumerar oss till den utåt sett perfekta tillvaron, vi gör impulsköp och tänker kortsiktigt för att må bra (?) för stunden. Vad vi ska ha på oss på personalfesten på fredag blir viktigare än hur våra barns värld kommer att se ut.

Obekväma konsumenter

Det är väldigt obekvämt att tänka på hur vi privilegierade människor i västvärlden parasiterar

på de fattigare delarna av världen och ser dem som någon typ av underleverantörer för våra lyxbehov. Det är mycket behagligare att inte tänka på vad det innebär att toppen du precis köpte kostade 4,95 € och har texten ”Made in Bangladesh” på lappen i nacken. Vi behöver inte uppbringa några känslor för det vi shopper; det är billigt, kul och går att köpa nytt om man tröttnar på plaggen i fråga.

Här måste det till en attitydförändring, som måste börja med att designers/modehus tar sitt ansvar och låter plaggen kosta, på bekostnad av sina egna miljardvinster. Istället för att fråga oss varför en jacka för 350 € från ett oberoende märke är så dyr, måste vi vända på det och fråga oss hur det är möjligt att en liknande jacka kostar 15 € hos en större klädkedja. Vem är det som betalar? För om inte du eller jag betalar så är det någon annan som får stå för notan, vare sig det är textilproducenter, sömmerskor eller miljön.

Avsiktligt kort livscykel

I debatter kring dessa faktum brukar hävdas att man måste tillgodose konsumentens behov och efterfrågan på nya, trendiga plagg varje vecka. Men, vill jag hävda, det ju är vi i branschen som skapar dessa behov, av ekonomiska orsaker. Givetvis finns en efterfrågan och en tillfredsställelse som till och med är sund efter att bli presenterad något nytt, estetiskt tilltalande – frågan är om det behövs så många produkter med så kort livslängd?

De flesta produkter idag, inom såväl elektronik-, och möbel- och i synnerhet klädbranschen formges med avsiktligt kort levnadstid. De ska

MINNAPALMQVIST
Chubby Leather Jacket ur kollektionen
Intimately Social 7.11.

Genom att använda naturliga material,
såsom i detta fall naturgarvat renskinn
från Pajala, kan plaggen åldras och
förändras med värdighet tillsammans
med sin bärare.

Mirna Palmqvist

”Att låta sig utmanas av tidens nya omständigheter måste lyftas fram som en av dagens formgivares största uppgift och bör ses som en källa till inspiration snarare än ett hinder.”

inte klara tiden vare sig estetiskt eller ur ett hållbarhetsperspektiv, och vi konsumenter kräver det heller inte -det är ju kul att shoppa. Strategin har naturligtvis tillkommit för att företagets vinster ska skjuta i höjden, och man är troligen rädd att ett långsammare tempo och hållbarare produkter ska bli en alltför kostsam historia för affärerna. Här måste vi hjälpas åt att hitta nya lösningar. Ett företag behöver kanske inte göra miljardvinster, utan gå runt med rimligt stor marginal. Med en långsammare modecykel finns andra inkomstkällor att bryta mark på, såsom återvinning av material, kläduthyrtning och större interaktion med konsumenterna.

Vad är egentligen formgivarens uppgift? Är det att skapa produkter som anpassar sig till trender, som nöts, går sönder och måste ersättas allteftersom tiden går. Eller är det att skapa produkter som består, både när det handlar om hållbarhet och estetik; det vill säga: en formgivning som faktiskt utmanar tiden. Att låta sig utmanas av tidens nya omständigheter måste lyftas fram som en av dagens formgivares största uppgift och bör ses som en källa till inspiration snarare än ett hinder. Tillsammans måste vi uppmana vår mottagare till större eftertanke, och förändrade levnads- och tankemönster. Det finns inget som säger att en utmaning inte kan vara estetiskt tilltalande.

*Minna Palmqvist utexaminerades år 2004 från Yrkes-
högskolan Sydvästs beklädnadslinje och gick därifrån
vidare till Konstfacks textila magisterprogram i Stock-
holm, där hon tog sin examen år 2007.*

*Kombinationen av gediget hantverkskunnande från Syväst
och konstnärlig analys från Konstfack lade grunden för det
märke hon idag driver i Stockholm i eget namn. Hennes
designprojekt Intimately Social, som har pågått sedan
2007, är ett pågående formexperiment med kvinno-
kroppens problematik i fokus. Arbetet har utmynnat i ett
antal kollektioner, konstinstallationer, filmer och objekt
och nu är hon aktuell med sin vår/ sommar kollektion för
2013.*

Magiska kombinationer

Malin Klingenberg

Formgivare (YH), författare, journalist och företagare

Det påstås ibland att det inte finns något nytt under solen, men jag håller inte med. Om det faktiskt var sant skulle min yrkestillvaro vara platt och smått meningslös. Och det är den inte. Det mesta jag jobbar med kräver kreativitet i någon form. Jag får, i likhet med andra kreatörer, ibland frågan om varifrån jag får mina idéer. Finns det verkligen fler mönster att rita, har allt inte redan uppfunnits? Får jag aldrig slut på uppslag till texter?

När vi lärde oss om sannolikhetslära och statistik i gymnasiet minns jag att jag tjusades av kombinatorikens möjligheter. Exemplet som följer här är en modifierad version att ett som den franska matematikern de Montmort har hittat på.

Fyra herrar på en bankett lämnar sina hattar på en hylla. När de skall gå bëm väljer de av någon anledning en hatt helt slumpmässigt. På hur många olika sätt kan hattarna fördelas?

Svaret är tjugofyra möjliga kombinationer. Men om vi lägger till två herrar och två hattar ökar antalet kombinationsmöjligheter plötsligt till sjuhundratjugo. Den där enorma ökningen är nästan magisk.

Kombinatorikens magi finns på alla områden. Inom musiken finns ett begränsat antal toner, ändå skapas nya kompositioner gång på gång. Former och färger kan också förenas i det oändliga utan att det nödvändigtvis blir en trist upprepning av något som redan finns. Och det är just det här som gör att idéerna aldrig kommer att ta slut.

Jan Sandvik

Jag fick min formgivningsexamen 2006, när min äldsta dotter var bara tio dagar gammal. Jag visste inte riktigt vad jag ville syssla med, men litade på att det skulle visa sig. Jag hade, och har fortfarande, problem med att välja bort roliga saker, moderskapsledigheten gav mig en möjlighet att skjuta upp beslutet om framtiden ännu ett tag.

Genom kontakter, tillfälligheter, en dos tur och en gnutta mod har jag idag mitt drömjobb. Jag kan visserligen inte formulera det jag gör med ett enkelt ord, men det passar mig perfekt.

”Med den magiska kombinatoriken i åtanke tror jag inte att vi någonsin behöver vara rädda för att få slut på idéer.”

Jag jobbar numera som redaktör på en tidning som jag har startat med ett par vänner. Det här kombinerar jag med att skriva barnböcker och att rita mönster och trycka tyg som jag syr produkter av. Dessutom ger jag kurser i hantverk. Spretigt som bara vad. Men på många sätt är min yrkeskarriär ett bevis på hur man kan skapa något nytt genom att förena sådant som redan finns, bara man är öppen för det. Och varför inte, egentligen? Som formgivare är det rätt logiskt att man också komponerar sitt eget yrke.

I Dorte Nielsens fantastiska bok *Idéer* från 2003 lyfter författaren fram hur viktigt det är att kunna få syn på samband mellan sak och idé. Det här är en förmåga man kan träna upp. När du väl har sett sambandet mellan ditt problem – alltså det du behöver ta dig igenom för att åstadkomma det du har tänkt skapa– och andra saker, är den kreativa processen långt gången. Ändå drabbas skapande människor ofta av tvivel. Hur i vida friden skall vi lyckas skapa något nytt när det redan finns så mycket?

Med den magiska kombinatoriken i åtanke tror jag inte att vi någonsin behöver vara rädda för att få slut på idéer. För redan genom att vara unika individer tillför vi något nytt till världen, som i mötet med andra människor eller i kombination med färger, former, ideologier och intryck kan skapa något nytt. Om det så gäller en yrkesvardag, en text, ett musikstycke eller ett sätt att tänka och leva.

Mode + Hållbarhet = Sant ?

Lina Lindgren

Formgivare (YH), magister modedesign (HS)

Kombinationen av estetik, trender och hållbarhet inom modedesign är tvivelaktig. Användbara kläder slängs iväg enbart för att de inte tillfredsställer bäraren på ett emotionellt plan. Vi sliter och slänger kläder som aldrig förr. Vi upplever att en tröja för 29 euro är dyr samtidigt som vi älskar att fynda unika exklusiva vintageplagg och använder Acne-favoritjeansen tills de är i bitar. Hur går detta ihop? Varför behandlar vi kläder så olika?

Vi är alla medvetna om masskonsumtionen i västvärlden är extrem och i många fall har shoppandet blivit ett sätt att trösta sig med-"en ny topp är jag värd efter veckans slit" eller "känner mig sliten och ful behöver verkligen ett par nya skor". Oftast leder detta beteende till produkter som inte tillfredsställer i längden utan njutningen är egentligen endast själva shoppingen. Detta är ju ett konsumentbeteende som tål att tänkas på och som definitivt är ett i-lands problem. Men jag hade istället tänkt gå in på hur designers kan ta ett steg framåt och diskutera hur vi kan få tillbaka värdet i kläder och därmed minska slit- och slänghysterin bland konsumenterna.

Kläder och mode

Modedesign borde i högre grad införa estetiken in i hållbarhetsdiskussionen. En kollektion bör vara estetisk tilltalande, intressant och värdefull för att bestå en längre tid. Paradoxen i att skapa ett hållbart mode gör att vi får tänka om.

Mode står för något nytt och går mot att vara hållbart. Vi bör skilja mode från kläder och förstå att de är två olika begrepp. Vardera handlar om att

tillfredsställa funktionella och emotionella behov hos människan. Kläder är materiell produktion och mode symbolisk produktion. Kläder köps av flera olika orsaker. En del är basprodukter och används regelbundet och andra är klassiker som används vid specifika tillfällen. Modeprodukter köps när en trend blommar upp och symboliserar modernitet. Oftast används modeprodukterna några gånger och hamnar sedan längst bak i skåpet.

Även om klädernas uttrycksform och mode är likartade fenomen så är de inte identiska. Mode kopplar oss till en viss tid och trend samt formar våra emotionella behov medan kläders syfte helt enkelt är att tillhandahålla fysiskt skydd för människans ömtåliga kroppar. Alla kläder är inte mode och allt mode uttrycker sig inte i produkter. Detta bör modet beakta i planerandet av en estetisk hållbar kollektion.

Designmetodisk trappstege

Några viktiga frågeställningar som jag tycker en hållbar designmetodik måste beakta är miljöpåverkan, innovation, emotionell koppling, estetik, humor och äkthet.

Miljöpåverkan handlar om ansvarsfull användning av våra naturresurser. En viktig del av miljöfilosofin handlar om att produkter och tjänster måste produceras med ett minimum av energiförbrukning. Det här innebär också att förbrukningen av energi är så liten som möjligt under produktens/tjänstens livstid. En hållbar produkt är alltid fördelaktigt för både samhället och miljön.

Lina Lindgren

Musslan, Pärla och Unni

Trolli, Morran och Fjällugglan

Lina Lindgren

"Modedesign borde i högre grad införa estetiken in i hållbarhetsdiskussionen."

Det andra steget är innovation. Att betrakta saker med nya ögon och tänka "outside the box" samt fundera kring förnyelse och förändring är ett måste för att börja något nytt och revolutionerande. Detta steg kräver mod och tro. Vilka är de regler som skall beaktas för plagg och deras konstruktion?

Det tredje steget är emotionell koppling, som ofta faller bort i vår materiella värld. Ett favoritobjekt är en symbol som påminner om ett bra minne. Oftast är objektet inte dyrt, men ger någon sorts mening till vardagen. Berättelserna bakom föremålen är det väsentliga, på grund av dem finns det ett personligt band mellan objektet och personen.

Det fjärde steget i en hållbar designmetodik är estetik, något som givetvis är väldigt personligt. Vad är fult och vad är snyggt? Oftast sitter allt i betraktarens ögon och dens bakgrund. När ett plagg är en unik kombination av färg, textur, linjer och form samt utstrålar en egen karaktär anses det ändå oftast vara vackert.

Det femte steget är humor. Produkter som får kunden att le tilltalar dem. I slutet av 1990-talet visade modet även humor på teatraliska modevisningar så som hos Alexander McQueen och Victor&Rolf.

Det sista steget, autenticitet, är nödvändigt och önskvärt i hållbar design. Varifrån är designen? Vilken är bakgrunden och historien bakom? Så snart en produkt har en historia blir den intressant. Då får produkten en själ.

Med de här sex stegen kan vi sträva mot att ur en designsynvinkel erbjuda bättre förutsättningar för en hållbar kollektion. Det är viktigt att skapa kläder designade i minsta detalj, välja produktion och kvalitet som är miljövänlig och etisk, ifrågasätta normer inom kläder för att tänka nytt, skapa ett plagg med en historia och äkthet. Vi kan dessutom twista till detaljer för att få kunden att le. Jag tror och hoppas att med medvetenhet, lite mer tid och kärlek till produkten, skapar vi de bästa favoritprodukterna. Då återger vi kläderna deras värde.

Lina Lindgren studerade på modelinjen vid Yrkes högskolan Sydväst 2000-2004 och för att vidareutbilda sig inom stickat sökte hon år 2005 in till Magisterprogrammet vid Textilhögskolan i Borås i Sverige. Efter att hon avlagt sin examen visade H&M intresse för henne och anställde henne år 2008. Ironiskt nog jobbar hon på H&M och designar plagg för massan i massvis. Där upplever hon att hon kan påverka och göra en skillnad, även om det bara är en liten sådan. Hon kan aktivt jobba med återanvändning av material, ta sitt designansvar på allvar; vad är den perfekta stickade produkten? Kanske även en H&M kofta är en favorit. Vem vet.

Luovuudesta

Marjo Haapasalo

Muotoilija (AMK), yrittäjä

Luovuus-sinä syvältä kumpuava voima, joka pahimmillaan ajat ihmisen epätoivon partaalle. Kun toiset miettivät miten aikansa kuluttaisi, valittelevat tylsyyttä, luovan ihmisen jääkaapin oveen tekemä lista kaikesta, mitä pitäisi elämän aikana tehdä, kasvaa kasvamistaan, ideoita pursuilee toinen toisensa jälkeen. Luovan ihmisen tunnusmerkkejä ovat uteliaisuus ja idearikkaus, sekä joskus tietynkaltainen levottomuus ja kurittomuus, riskinottokyky, vapauden etsiminen ja rajojen rikkomisen. Myös kokeileminen, ilmaisukyky sekä omaperäisyys. Luovuus on eräs elämän kauneimmista lahjoista, jolla voi kehittää elämäänsä hauskoja tilanteita ja hetkiä.

Kylähullujen joukossa

Luovilla ihmisillä on taipumus hankkiutua samankaltaiseen seuraan, ystäväpiiri muodostuu samoja kiinnostuksen kohteita omaavista henkilöistä, joista useilta löytyy elämästään mielenkiintoisia harrastuksia ja yllätyksiä. Tämä verkosto saa helposti aikaan harhakäsityksen, että kaikki ihmiset ovat kyseisen kaltaisia, kun taas ulkopuolelta katsottuna tämä joukko saattaa muiden silmissä vaikuttaa tietynkaltaiselta hullunkuristen perheeltä, jota voidaan tarkkailla eräänlaisena kylähullujen joukkona.

Äitinä olen usein joutunut tilanteisiin, joissa joudun miettimään lapseni suhtautumista ja suhteita muihin lapsiin. Uskoisin, että kahden taiteilijasielun jälkikasvulla on vahva luovuuden geeniperimä, jota olemme kasvatusmalleillamme joko tietoisesti tai tietämättä ohjanneet mielikuvituksen rikkaaseen käyttöön. Keskustellessamme aiheesta ala-asteen opettajaystävänä kertoi

painottavansa opetusmetodeissaan luovia keinoja, joissa hän pyrkii vapauttamaan lasten ennakkolottomuuden ja tekevänsä oppimisesta hauskem-
paa ja mielenkiintoisempaa. Hän kertoo oman lapsensa menevän taidenäyttelyihin ja konsertteihin yhtä luonnollisesti kuin futismatsiin.

Miten visuaalisen alan ihminen löytää paikkansa maailmasta? Nykypäivän työelämä ja kilpailu on rankkaa, ihmiset taistelevat elannostaan kovemmin ja julmemmin kuin aiemmin. Valmiiksi räätälöidyt työpaikat ovat harvassa, ainoa keino monelle on perustaa oma yritys, minkä byrokratia ja rutiinit ovat omiaan tappamaan viimeisetkin luovuuden rippeet. Visuaalisen alan hengentuotteet ovat usein henkilökohtaisia, niihin on panostettu jotain omasta sisimmästä, jolloin niihin kohdistuva kiitos tai kritiikki voi aiheuttaa tekijälleen suuren tunnekuohun.

Hatunnosto niille kädentaitajille, jotka vuodesta toiseen vuokraavat itselleen kalliita myyntipaikkoja ja seisovat päiväkausia myyntitapah-
tumuksissa esittelemässä ideoitaan asiakkaille, jotka pahimmassa tapauksessa käyvät tilaisuuksissa vain kopioimassa ja keräämässä ideoita omiin ”askartelukerhoihinsa”. Tästä lannistuneena taitaja viettää pari päivää pää riippuen, mutta saa taas pian uuden idean, jota kiirehtii äkkiä toteuttamaan vähintään omaksi ilokseen. Todellisen taitajan tunnistaa siitä, että hän seisoo tuotteidensa takana pää pystyssä.

Kovat arvot ja kauniit asiat

Nykyinen koulumaailma ja työmarkkinat painottavat kovia arvoja, ihmisen arvo mitataan tuotta-

”Luovan ihmisen tunnusmerkkejä ovat uteliaisuus ja idearikkaus, sekä joskus tietynkaltainen levottomuus ja kurittomuus, riskinottokyky, vapauden etsiminen ja rajojen rikkominen.”

vuudessa ja rahassa. Taideaineet koetaan turhaksi rahantuhlaukseksi, opiskelupaikkoja vähennetään ja ikävä kyllä pitkät perinteet omaavia oppilaitoksia lopetetaan.

Haluaisin muistuttaa, että ihminen on luontaisesti aina halunnut muokata elinympäristöään kauniiksi ja viihtyisäksi. Kauniit asiat, äänet ja ympäristö vaikuttavat positiivisella tavalla ihmisen mielen-terveyteen. Näitä asioita ei voi ostaa halpatuotantona Kiinasta. Usein nämä seikat pysyvät huomaa-mattomina, kun ne linkittyvät arkeemme itses-täänselvyytenä. Voimme vain toivoa, että pehmeät arvot saavuttavat vielä niille kuuluvan arvos-tuksen.

Marjo Haapasalo on opiskellut vaatetusalaan vuosina 1995–1997 Åbo Hemsjöslärläroinstitutissa. Hän on valmistunut muotoilun koulutusohjelmasta Yrkesbögskolans Sydvästistä vuonna 2002. Tebnyt töitä teatteri- ja tanssipuvustusten parissa freelancerina vuodesta 1998. Vuodesta 2007 pyörittänyt Boutique Minneä Kaskenkadulla Turussa ja miettii vielä, mitä tekisi isona.

Emilia Kallinen

Design challenges time

Angie Wyman

Senior Lecturer at the University of Cumbria, Carlisle, UK

How often are we called upon to write an article and then have to search for a suitable title? Here I have been invited to respond to a title and develop a (hopefully) coherent text which is based upon my own response to the title "Design challenges time".

By working in this way, it has allowed me to spend considerable time thinking about my own response to the theme and challenging my perception of it. It has allowed me to reflect upon my own career as a textiles practitioner and my academic career as a Senior Lecturer at the University of Cumbria, as well as/also the external research projects with which I have been involved.

'NETS'

Most recently, this research has included the 'Nets' project which has enabled me to connect with the inspiring staff and students from the Degree programme of Design in Novia, Turku. It has been a privilege to work with you and to feel genuinely part of your 'team'.

With 'Nets', we too worked from a generic title and created works in response to a theme. It allowed us to explore commonalities of practice and to create an academic and artistic forum by which cultural and more localised issues could be debated and explored through visual means. The 'Nets' project is still evolving and in September 2012, I will be embarking upon a period of Sabbatical Leave to Australia to further my academic and artistic connections which have emerged from the 'Nets' project.

On a personal level, as a visitor to Turku I feel that there is long standing tradition and recognition of the importance of design education throughout the city. One has to only think of the challenges that the city has encountered over the centuries and how through design the city has been enabled to grow and to evolve to where it is today.

Design in context

Yes, design does pose challenges and so it should! These challenges faced by the designer and the designer/maker may come from many sources including the audience, the consumer and from other designers. Complacency does not feature as part of the design process; design is about responding to the here and now. These challenges form a fundamental part of the design process. This is where innovation occurs.

Design education teaches us to problem solve, to respond and to react quickly to situations in creative ways. Design education most importantly creates graduates who possess sets of 'transferable skills' that will equip them across all areas of their life and career.

In the UK, we have a saying "Back to the drawing board"; this saying has become part of our everyday language and is probably used in more instances outside of the design studio than in it! Design does do that; it becomes part of what we are and informs what we do. It is only when we are required to stop and think about design that we realise the importance that it has upon our lives. It helps us and allows us to be what and who we are.

We are all also facing challenging times in global and economic terms. Designers and creative thinkers are fundamental to the way that we address these challenges. They have the ability to think 'outside of the box' and address issues that exist beyond the spreadsheet.

Angie is an accomplished textile artist and has lectured in Higher Education at Degree and Master's level within the applied arts for over twenty years. Her work has been exhibited at an international level and she has worked to public and private textile commissions.

In September 2012, Angie has been invited to teach at the Geelong TAFTA FORUM, an international textiles event held at the Geelong Grammar School, Corio, Victoria, Australia; organised by Janet De Boer O.A.M. and Australian Textile Fibre Forum magazine. Following this prestigious event, Angie will then be based at the Australian National University, Canberra as a Visiting Artist until December 2012. Viewers can follow the work created during this residency via the blog angienymantextiles.wordpress.com

“These challenges faced by the designer and the designer/maker may come from many sources including the audience, the consumer and from other designers.”

Trä till aska, eller en form för framtiden?

Lennart Söderlund

Formgivare (YH), båtsnickare, företagare

Du ser ett träd och frågar dig, kanske ingenting. Jag ser ett massivt bord och har svårt att ta bort blicken, ådringen har dragningskraft. Jag vill se, dofta och känna på materialet!

Runt mig ser jag en gammal silltunna, smörkärna, disk gjord av en gammal brygga, breda golvplankor, ett massivt bord gjort av en bred fura, ljusstakar... Slitna träytor möter nya. Trä formger och formar, det kunde vara plast, stål eller vilket material som helst, men trä är det vackraste för mig. Var jag än rör mig ser jag speciellt på allt som är gjort i trä: möbler, båtar, hus, dörrar, allt där detta levande material finns. Fortfarande, när det står i skogen, där det väljs, är det min passion. Det är vad jag är bra på. Jag blir inspirerad av att planera och arbeta i trä.

Man kunde tro, många anser nog, att formgivning är en lyxprodukt som i strama tider inte borde ges så mycket plats. Men formgivning är vardag. Det är vad vi mer eller mindre stöter på hela tiden. Formgivare, men också barn, vuxna, vi alla formger. Barn formger och utvidgar gränserna till och med ännu mer än vuxna. De har förmågan att utan gränser fritt hitta lösningar. Vissa fortsätter med det, är födda till det. Andra lär sig det, kreativitet. Det är långt vad det handlar om. Det behövs människor som är kreativa, som genom praktisk kreativitet utvecklar sig själva och samhället. De bör ges plats även i strama tider. Formgivning är ingen lyx så länge det görs med hjärtat.

Som designer, formgivare, borde man alltid lägga ner sin egen hand på det som planeras, gå på djupet, forska och hitta egna lösningar, nya

lösningar. Lösningar som visar kreativitet, nytänkande och framåtanda. Men att ändra ett fungerande koncept! Det finns redan 1000 olika sorters stolar. Det finns plats för mera, men behövs det? Ibland nog, men vi måste börja ändra våra vanor. Det vi vill ha skall finnas och vi vill ha mer och mer. Vi blir aldrig mättade.

"Jorden görs till ett klot där ingen får plats. Till sist syns endast skelet, så skört att när det vidrörs exploderar det som en glödlampa, som slutat brinna långt innan allt annat brann ner."

I dessa tider, när pengamarknaden kraschar på många håll, kunde vi tänka på hur vi tillverkar saker, varför vi tillverkar saker och för vem. Så kunde vi igen hitta ett mer hållbart system. Snabbt nog hjälper bara i stunden. Ibland behövs det just i stunden, men om vi kunde ändra vår mentalitet och minuthjärna till att tänka långsiktigt kan vi lösa många problem. Jag tror rentav att vi då också kunde lösa många andra problem som uppstår i detta minutsamhälle. Människan är inte gjord för den takt vi lever i, där endast det nyaste är bra nog. Baksidan behöver inte vara perfekt, bara filosofin håller, produkten håller, kretsloppet håller.

"Trötta människor, för fort framåt, lite tid, senare binner vi vila."

Små ord, inga ord, stumma skall vi skåla.

Sen kväll, hård sten, tidig morgon, hård sten, berget ger inte vika. Mycket vilja, stort engagemang, kan sänka även den tätaste båt, i trä rött som silver."

Världen måste bli mer tolerant. Vi måste lära oss samarbeta utan att alltid tänka pengar, leva efter de resurser vi har, hitta en mer naturlig balans, följa

Lennart Söderlund

årstiderna, naturens rytm och klara oss på mindre. Ekologiskt, närproducerat, fair trade, blir självklarheter som också formgivaren får beakta i planeringen. Ett exempel är en jembe jag köpte. Tillverkaren sade att han har varit i Afrika och lärt sig hur trumman görs, men att han vill anpassa den till vad som finns att få tag på i Finland. Regnskogen håller på att skövlas i en faslig takt. Vi måste våga gå emot strömmen, också som formgivare, inte för sakens skull, utan för sakens skull, använda oss av sådana material som inte förstör balansen. Vi blir, är nämligen, väldigt beroende av den. För mycket prylar gör oss inte lyckliga. Ju mer vi äger desto mer behövs för att upprätthålla allt vi äger.

"When you want more than you have you think you need...And when you think more than you want your thoughts begin to bleed.

I think I need to find a bigger place, because when you have more than you think you need more space." (Eddie Wedder i "Society")

Det finns något i den här texten som vi bör tänka på, speciellt som formgivare. Om vi tar det här i beaktande har vi bättre perspektiv på vad som är väsentligt. Vad är det som behövs? Även om det finns allt, finns allt fortfarande inte. Formgivare behövs. Det finns mycket som formgivare kan uträtta. Kanske måste infallsvinkeln ändras? Det måste den! Det gör den i nya situationer, nya

"When you want more than you have you think you need...And when you think more than you want your thoughts begin to bleed. I think I need to find a bigger place, because when you have more than you think you need more space."
(Eddie Wedder i "Society")

sammanhang och samarbete, speciellt i samarbete med också andra yrken, även om formgivare kan ha en benägenhet att verka självupptagna, egoistiska. Men jag tror att det är egoismen som ger utrymme för andra. Alla har vi vår egen personlighet och måste hjälpa till för att få en bättre värld? Annan värld? Hållbar värld!

"Hata och andra hatar. Tro och andra tror. Älska och andra älskar. Lev och livet lever med dig."

Man väljer att bli formgivare. Det är sällan ett jobb man bara börjar med. Det behövs utbildningar som hjälper till på vägen. Hur kreativ man än är krävs det en expertis som lär ut de små detaljerna, hur man går till väga i olika situationer. Formgivaren finns ofta där inne i personen, man kanske inte vet om det eller har aldrig har tänkt på det. Vad man möjligen vet är att man kan uttrycka sig praktiskt eller åtminstone har en vilja att handla kreativt. Formgivning bygger inte enbart på ritningar och skisser. Man måste också praktiskt kunna se lösningar. Alla människor har idéer. Som formgivare lär man sig vad som är möjligt, vilket ofta leder till ännu galnare idéer, i princip är "allt möjligt" bara det ses från rätt vinkel. Alla blir inte formgivare, men vissa är födda formgivare, brinner, ger så mycket av sig själv för formgivningen. Jag tror det är få som kämpat så hårt för att få tillgång till skolan sju dagar i veckan. Jag skulle inte ens vilja kalla formgivning ett jobb utan en livsstil. Som formgivare, designer, tar man intryck och idéer från allt runt omkring en och är ständigt alert att utmana nya idéer.

*Det måste börja någonstans! Det måste börja någon gång!
Vad är bättre plats än här? Vad är bättre tid än nu? (fritt översatt från R.a.t.m)*

År 2004 blev jag antagen till Yrkeshögskolan Sydväst, (idag Novia) i Åbo. Efter ett år där vi fått prova alla linjer, valde jag att starta på Trä och möbel -linjen, vilket redan från början varit min avsikt. Har alltid varit intresserad av olika hantverk, så för mig var det inget problem att pröva de andra linjerna. Men när jag började på trä och möbel, blev jag verkligen medryckt och hade svårt att slita mig från skolans slöjdsalar. Vi hade egna nycklar och fri tillgång till skolan mellan 07.00-22.00 så under de år jag studerade på Novia och bodde i Åbo tillbringade jag min mesta tid i skolan. Det var ofta så att när jag cyklade hem på kvällen, längtade jag redan efter morgonen för att få fortsätta där jag slutat. Det var ett väldigt bra system och ett stort förtroende vi elever fick.

Redan under min studietid i Åbo tillverkade och sålde jag produkter på marknader. Både min mamma och pappa är egenföretagare så när jag 2011 startade en egen firma var det inget konstigt med det. Jag har alltid tänkt att om det inte finns något annat kan jag alltid starta eget. Blev alltså färdig formgivare sommaren 2011.

Skoltiden blev lång av flera orsaker. Ett år arbetade jag deltid som slöjdlärare och så var jag på en båtbyggarskola, Fosen folkhögskola i Norge i två år, 2008-2010. Mina år i Norge utvecklade mig väldigt mycket inom branschen, men också som människa och efter mina år i Norge hade jag fått en klarare bild av hur jag som formgivare och båtbyggare ville utvecklas. Naturen har alltid

Lenmar Stöderlund

inspirerat, men nu blev det ännu mera konkret, så idag när jag går i skogen ser jag möbler och båtmaterial överallt.

År 2011 kom jag tillbaka till Novia och skrev där mitt examensarbete, som var en utredning över en båt jag byggde i Norge. Som komplement formgav jag en vilostol, där formgivning och båtbyggningen binder samman mina kunskaper. Jag blev färdig och har som sagt idag startat ett eget företag ”Lenn Art”.

Jag bor nu på Brännskär, en ö i Åbolands skärgård, där jag dessutom driver en besökshamn. Så en del av mitt kundunderlag hittar jag bland sommargästerna, bygger upp en marknad där. Efter ett år

med för mycket annat och för lite formgivning och båtbyggning, ser jag nu fram emot vintern då jag redan nu har några möbelbeställningar och åtminstone en båt som skall bli färdig till våren.

Toukasta perhoseksi

Kati Reijonen

PhD, yliopettaja

Eräänä päivänä vuonna 1927 nuori mies nimeltä Buckminster Fuller seiso Lake Michiganin rannalla ja päätti tehdä itsemurhan. Hän oli 32-vuotias, juuri konkurssin tehnyt perheenisä. Hänen pieni tyttärensä oli kuollut ja toinen lapsi oli tulossa. Hän tunsu itsensä täysin epäonnistuneeksi ja kyvyttömäksi huolehtimaan perheestään. Hänellä ei ollut työtä eikä rahaa eikä hän nähnyt muuta vaihtoehtoa kuin paeta pettymyksiään Michigan järven kylmiin aaltoihin.

Mutta sitten tapahtui jotain. Fuller on myöhemmin kertonut saaneensa tuolla hetkellä eräänlaisen valaistuksen. Hän ymmärsi, ettei hänen elämänsä kuulunut hänelle itselleen vaan Universumille. Ja järveen juoksemisen sijaan Universumi kehotti Fulleria antamaan itselleen vielä yhden mahdollisuuden. Tuossa olemisen täydellisessä nollapisteessä Fuller päätti omistaa loppuelämänsä ihmiskunnan hyväksi. Hän aloitti 50 vuotta kestäneen kokeilunsa, jonka ytimessä oli pyrkimys ”tehdä vähällä paljon”. Fuller ryhtyi oman elämänsä koe-eläimeksi.

Ja loppu on, kuten tavataan sanoa, historiaa. Fullerista, joka ei koskaan suorittanut yhtään loppututkintoa, tuli arkkitehtuurin, muotoilun ja teknologian moniottelija, keksijä ja filosofi, jonka elämäntyön todellinen arvo on vasta nyt valkenemassa. Jo 50-luvulla hän toteutti toiminnassaan sitä monialaisuutta, jota nykyisin pidetään innovaatioiden edellytyksenä. Tuolloin hänen ajatuksilleen tosin naureskeltiin ja vielä nykyisinkin monet niistä tuntuvat uskaliaailta. Fuller toimi juuri kuten Pekka Himanen meitä nykyisin neuvo: ei antanut mokaamisen pelon rajoittaa sanomisiaan ja tekemisiään.

Jälkipolvet tuntevat Fullerin erityisesti geodeesista kupolirakenteesta, jolla oli tarkoitus tuoda helpotusta sodan runteleman Euroopan asuntopulaan. Mutta erityisen tunnetuksi Fuller on tullut siitä, ettei hän koskaan jäänyt vain omalle ammatilliselle tontilleen vaan katseli rohkeasti rajojen yli etsien ratkaisuja ongelmiin sieltä, mistä niitä tuntui parhaiten löytyvän. *”I look for what needs to be done. After all, that's how the universe designs itself”*, Fuller sanoi. Hänen lähestymistapaansa voi kutsua synergistiseksi. Jos hän ei löytänyt sanaa tai käsitettä kuvaamaan jotakin pohdinnan alla olevaa asiaa, hän keksi uuden sanan. Hän ei puuhailut yksityiskohtien parissa vaan piti aina katseensa kokonaisuuksissa.

Muotoilun historiassa Fuller sijoitetaan usein kestäväen kehityksen pioneerien joukkoon, mutta mikään vihreä romantikko hän ei ollut. Fullerin retoriikka henki modernismille tyypillistä teknologiainnostusta. Hän kutsui maailmaa ”Maavaruusalukseksi” (Spaceship Earth) ja kirjoitti sille käyttöoppaan. Vaikka Fuller uskoi, että teknologiasta löytyisi ratkaisu ihmiskunnan ongelmiin, oli hän myös hyvin spirituaalinen. Ihmiskunta oli hänelle jotain suurempaa kuin joukko ihmisiä – se oli Universumin hengitystä. ”99 % ihmisestä on näkymätöntä ja aineetonta”, Fuller sanoi. Ihminen on, ennen kaikkea muuta, henkiolento.

Buckminster Fuller tulee usein mieleeni, kun mietin sitä, missä muotoilu nykyisin kulkee. Enää ei puhuta niinkään esineiden muotoilusta vaan muotoiluajattelusta. Muotoiluajattelu ei ole mikään selkeästi rajattu menetelmäpakki vaan tapa suhtautua asioihin uteliaasti, ennakkoluulot-

“There is nothing in a caterpillar that tells you it's going to be a butterfly.” (Fuller)

tomasti ja ratkaisukeskeisesti. Mielikuvitus on muotoiluajattelun polttoainetta ja kun sitä on riittävästi, päästään siihen, mihin kaikki nykyään haluavat päästä ja mihin Buckminster Fullerilla ei koskaan ollut vaikeuksia päästä: innovaatioihin. Siksi muotoiluajattelua opetetaan nykyisin muualla kuin muotoilukoulussa, esimerkiksi Harvard Business Schoolissa. Itse asiassa on käynyt niin että, perinteiseen tuotemuotoiluun profiloituneet muotoilukoulut ovat menettämässä asemaansa luovan ajattelun ammattilaisten kouluttajina.

Tietokirjailija Risto Isomäki on sanonut, että maailman kaikki ongelmat voidaan ratkaista mielikuvituksen avulla. Samaa mieltä oli Albert Einstein ja Buckminster ”Bucky” Fuller. Mielikuvituksella ei ole rajoja, mutta jostain syystä niitä halutaan sille aina asettaa, ja aivan erityisesti oppilaitoksissa.

Muotoilukoulutuksen ikuisena haasteena on pitää mielessä, ettei opetusta pidä suunnitella toukkia vaan perhosia varten. Onneksi niitä perhosia kuitenkin aina silloin tällöin kuoriutuu, tehtiin mitä tahansa.

Maria Käid

Kati Reijonen on helsinkiläinen muotoilukouluttaja, joka on nykyisin erityisen kiinnostunut spirituaalisesta muotoilusta ja läsnäolon (mind-fulness) filosofiasta.

(un)

*Formgivning, Åbo
Nunnegatan 4,
FIN-20700 Åbo
www.novia.fi*